ꝰincrepationēq; ī eundē ꝙ
deos alienos colueꝛt ſigni
ficāt. ¶ Explicit ꝓlogus.
¶ Incipit argumentum.
Malachias apte et ī
fine oīm ꝓphaꝝ di
citꝰ de abiectiōe iſrl'
ꝛ vocatiōe gētiū. Nō eſt m
aīt volūtas ī vob dic dn̄s
exercituū, ꝛ munꝰ nō ſuſci
piā de manu vr̄a. Ab ortu
eīm ſol' vſq; ad occaſū ma
gnū ē nomē meū ī gētibꝰ, ꝛ
ī oī loco ſacrificaꝛ ꝛ offerꝛ
nomī meo oblatio mūda.
¶ Explicit argumentum.
Incipit malachias ꝓpha.
O ꝰNus vbi .I.
dn̄i ᵇad iſrl' ᶜin
manu malachie
ꝓphete. ᵈDilexi
vos dicit dn̄s. et dixiſtis. ᵉ
In q̄ dilexiſti nos. ᶠNonne
frater erat eſau iacob dicit
dn̄s. ᶠEt dilexi iacob ᵍeſau
autem odio habui. ʰEt po
ſui ſeyr montes eius in ſo
litudinē. ⁱet hereditatē eiꝰ
in dracones deſerti. ᵏQꝫ ſi
dixerit ydumea ˡdeſtructi
ſumus. ſed reuertētes edi
ficabimus que deſtructa
ſunt. Hec dicit dominus
exercituum. ᵐIſti edifi
cabunt et ego deſtruam.
Et vocabuntur termi im
pietatis. et populꝰ cui ira
tus eſt dominus vſq; ine
ternum. ⁿꝛ oculi veſtri. ᵒvi
debūt. ᵖꝛ vos dicetis. Ma
gnificetur dominus ᵠſuper
terminum iſrael. ʳFiliꝰ ho
norat patrem ˢꝛ ſeruus do
minum ſuū. ᵗSi ergo pa
ter ego ſum. ᵛvbi eſt honor
meus ᵃꝛ ſi dominus ego ſū

Malachie .i. Offeretis ſup altare meū pollutū panem
ꝛc. Itē in eodē .g. Maledictꝰ doloſus q̄ hꝫ in grege ſuo
maſculū ꝛ votū faciēs īmolat debile dn̄o ꝛc. b In
crepationēq; in eundē ſcꝫ ꝓplm iſrl'. i Qꝫ deos ali.
colue. ſigni. Malach. ij. Trāſgreſſus eſt iuda ꝛ abomina
tio facta e in iſrl' et in
irl'm. qꝛ ꝯtaminauit iu
das ſctificationē dn̄i
quā dilexit. ꝛ habuit
filiā dei alieni. Item
Malach. iij. A diebꝰ
patrū vr̄oꝝ receſſiſtis
a legittimis meis et
non cuſtodiſtis.
¶ Explicit qualiſcūq;
expoſitio iſtiꝰ ꝓlogi.
¶ Poſtilla Nicolai
de lyra ſup malachiā
ꝓphetam incipit cū ad
ditionibꝰ Pauli epi
burg. ꝛ replicis mgr̄i
mathie dorinck.
¶ Capitulum .I.
O Nus verbi
dn̄i. Hic i
cipit ꝓphe
tia Mala.
Et diuidiꝛ in duas ꝑ
tes. ſ. in ꝓhemiū ꝛ tra
ctatū. tractatus inci
pit ibi. Dilexi vos ꝛc.
In pria pte deſcribiꝛ
impoſitio officij pro
phetandi ipi mala
chie cum dicitur.
a Onus vbi dn̄i. i.
officiū denūciādi ver
bū diuinū. officium
eīm alicui impoſitū dr̄ onus eius ſm cōem modū loq̄n
di q̄ frequēter vtunꝛ ꝓphe. ſcd̄o oñdiꝛ cui vbū hmōi ſit
b Ad iſrl'. Poſt reditū eīm captiui (denūciandū cū dr̄.
tatis babylonice q̄ tpe ꝓphauit malachias ꝓpl's rediens
nomē iſrl' obtinuit. qꝛ captiuitas .x. tribuū nō rediſt. ter
tio notificaꝛ ꝓpha ex noīe cum dr̄. c In manu mala
chie. i. ꝑ ipm malachiā. Malachias aūt interpꝛaꝛ angl's
dn̄i. ꝛ h̄ aūt dixerūt aliq̄ ꝙ fuit angl's ī corpe aſſumpto
aliq̄ vo ꝙ fuit eſdras ſcriba. ſꝫ iſta nō habēt auctoritatē
ex ſcriptura. iō eadē facilitate ꝯtēnunꝛ q̄ ꝓbantur.
d Dilexi vos. hic incipit tractatꝰ. Circa quē ſciendū ꝙ
principalis intētio ꝓphaꝝ fuit denūciare xp̄i aduētū. vt
diffuſius dictū fuit in princi. hiere. ꝛ iō malachias pꝛio
arguit multiplex pctm̄ ꝓpli. ſcd̄o denūciat aduētū xp̄i. c.
iij. Et qꝛ pn̄ia de pctīs ē diſpoſitio ad receptionē redem
ptoris. ſm ꝙ dr̄. Mat. iij. Pniam agite. appro. eīm re. ce.
iō pria diuidiꝛ in duas ptes. qꝛ primo ꝓpha arguit ſacer
dotes ꝛ ꝓplm ꝯiunctim. ſcd̄o magis diuiſim ibi. Filius.
igiꝛ pꝛio arguit oēs ſimꝉ de ingratitudine in pſona di d.
d Dilexi vos. ꝛ hec ingratitudo ptꝫ ex rn̄ſiōe ꝓpli cū dr̄
e In q̄ dilexiſti nos. q. d. ſi apparet erga nos tua di
lectio ſpālis ꝑ ceteris. ſꝫ hec rn̄ſio tanq̄ falſa excluditur
e Nonne frater erat eſau iacob (cū ſubdiꝛ in pſona dei.
q. d. ſic. qꝛ fuerūt filij eiuſdē patris ꝛ mr̄is. vtꝫ Gen. xxv
f Et dilexi iacob. dando ei bn̄dictiōem paternā et he
reditatis ꝓmiſſionē. q̄ tn̄ annexe erāt tunc tpis pꝛimoge
g Eſau aūt odio habui. denegādo iſta ſibi cū (niture.
tn̄ eſſet pꝛimogenitus. vtꝫ Gen. xxv. ꝛ. xxvij. hec aūt dile
ctio iacob ꝛ odium eſau fuerunt ſigna electionis ꝛ repro
bationis eterne. ꝛ ſic allegat apl's Ro. ix. ꝛ in h̄ apparet
dilectio dei ſpālis ad ꝓplm iſrl' q̄ deſcēdit a iacob q̄ alio
noīe dictus eſt iſrl'. Gen. xxxij. ſcd̄o oñdiꝛ ſpālis dilectiō
ad iſrl'. ꝛ odiū ad ꝓplm deſcēdentē ab eſau ꝑ effectum.
h Et poſui ſeyr mō
tes eiꝰ. i. terram eſau
mōtuoſam in ſolitu
dine ꝑ nabuch. reges.
i Et hereditatē eiꝰ
in dracones talia eīm
aīalia ſolent habita
re in terra deſerta. et
etiā in ruinis edificiꝛ
k Qꝫ ſi dixe (orum.
rit idumea. i. populꝰ
l Deſtru (idumee.
cti ſumus ſed reuer
tētes edificabimꝰ ter
ram nr̄am melius q̄
iudei reuerſi edifica
uerūt ſuā. hoc exclu
ditur cū ſubdit in pꝫ
ſona dei.
m Iſti edificabūt
ꝛ deſtruā ꝛ vocabun
tur termini impieta
tis. i. terra in qua vi
guit impietas. ꝓpter
quā iratus ē dn̄s cō
tra terram ꝛ ꝓplm in
ea habitantem.
n Et oculi veſtri. o
iudei.
o Videbunt. vindi
ctam meaꝫ in idume
is qui ſemꝑ fuerūt vo
bis moleſti.
p Et vos dicetis. magnificeꝛ dn̄s. i. appareat magnitu
do eius. q Sup terminū iſrl'. i. ſup terrā iſrl' ipam ꝛ
habitatores eius ab hoſtibꝰ ꝓtegendo et in bonis mul
tiplicando r Filius. Hic ꝯſiꝛ arguit ſacerdotes ꝛ ꝓpo
pulum diuiſim. ꝛ primo de peccatis in deum. ſecūdo in
primum ca. ſequēti. Prima in duas. quia primo arguit
ſacerdotes. ſcd̄o populares ibi. Et vos. Prima adhuc ī
duas. quia primo ſacrificium ſacerdotum excludiꝛ tan
q̄ malum. ſecūndo ſacrificium noue legis concludit tā
q̄ deo acceptiſſimum ibi. Non eſt. Circa primum ſciē
dum q; licet totus populus iſrael diceretur dei filius.
Exo. iiij. Filius meus pꝛimogenitus iſrael. tamen ſacer
dotes ad eius miniſterium deputati dicebantur dei filij
ꝛ ſerui modo ſpeciali. ꝛ ſic loquitur hic.
r Filius honorat patrem id eſt tenetur honorare. quia
habet ab eo eſſe nutrimentū ꝛ documentum.
s Et ſeruus dominum ſuum. ſupple timebit. qꝛ nō eſt
in hebꝛeo nec in libris correctis. ſed ſubintelligitur.
t Si ergo pater ego ſum. ꝛ accipitur ſi pro quia. deus ē
pater omnium ꝑ creationem. ꝛ ſpecialiter iudeoꝝ per
legis dationem que nō fuit data alijs populis pſ. cxlvij.
Non fecit taliter omni nationi. et iudicia ſua non ma
nifeſtauit eis. et adhuc ſpecialius ſacerdotum quos ele
git ad ſuum miſterium.
v Ubi eſt honor meus. quaſi diceret. non defertis mi
hi honorem vt debetis.
a Et ſi dn̄s ego ſum. ſ. ꝑ gubernationē veſtri ſpecialem.

b Ubi ē timor meꝰ.q.d.nō apparet in vobis.Et ſcien dū ꝙ vbi dr̄ h.Et ſi dn̄s ego ſū.in hebr̄.hr̄.Si dn̄i plali ter ego ſum.in q̄ deſignat i deo pl̄alitas ꝑſonarū in vni tate eēntie.q2 nomē plale ꝯiūgit cū ꝑnoīe ſingl̄ari.Dic dn̄s exercituum ad vos o ſacerdotes ꝛc̄.ab illo eñi loco.

pore malachie eſſent iuſtiores ꝛ mundiores q̄ꝫ illi ſacer dotes q̄ redierāt de babylonica captiuitate q̄s hic argu it vt dictū eſt.ſꝫ magis ſeq̄baūt mores gentiliū inter q̄s habitabāt.ꝓpter qḋ dōm ꝙ iſte paſſus loquit̄ ad litterā de ſacrificio noue leg̃ qḋ eſt eucharistia.qḋ eſt mūdiſſi mū ꝛ deo accept.ſſi mū.in cibo etiā terre nationib; ſunt aliqui xp̄iani h̄ ſacrificium offerētes ꝛ ꝗ dr̄ hic.

Fur̄ honorat ꝛc̄.vſꝫ ibi incluſiue.In q̄ de ſpexim̄ nomē tuum totū ē ſub vno verſu in hebreo.Et q̄ pꝫ ꝙ ab illo loco īcipit ar guere ſacerdotes.Et ſubdit viſio domini.

c Offertis ſup alta re meū pollutū panē panes eñi ꝓpoſitōis debebāt ꝑ manus ſa cerdotum ꝑſtari.for mari ꝛ decoqui.ꝛ ipi ad euitandū laborem faciebāt ꝑ alios h̄ fie ri.vt dicūt aliq̄.alq̄ vo dicūt ꝙ dr̄ hic pa nis pollutꝰ eo ꝙ erat de tritico ꝑ rapinam acquiſito formatus.

d Et dicitis.vos ma le excuſando.In quo polluimꝰ te.ꝛ ſubdit dn̄i viſio.In eo ꝙ di citis.i.facto oſtēditis

f Menſa dn̄i deſpe cta ē.ꝑ h̄ eñi ꝙ poni tis ibi panē ꝑ alienū mō formatū de hono ratis eā.ꝛ ad h̄ īdu cit exemplū dicēs.

ᵇvbi ē timor meꝰ dic̄ dn̄s ex ercituū ad vos o ſacerdotes q̄ deſpicitis nomē meū ꝛ di xiſtis.i q̄ deſpexim̄ nomē tuū.ᶜOffertis ſr̄ altare meū panē pollutū ᵈꝛ dicitis.in q̄ polluim̄ te ᵉIn eo ꝙ dici tis ᶠmēſa dn̄i deſpecta eſt. Si offeratis cecū ad īmolā dū nōne malū ē.ᵍEt ſi offe ratis claudū ꝛ lāguidū ʰnō ne malū ē.ⁱOffer illḋ duci tuo.ſi placuerit ei.aut ſi ſu ſcepit faciē tuā dic̄ dn̄s ex ercituū.Et nunc deprecami vultū dei vt miſereat̄ vr̄i. de māu eñi vr̄a factū ē h̄. ſi q̄ mō ſuſcipiat facies ve ſtras dic̄ dn̄s exercituum.ᵏ Quis ī vob̄ q̄ claudat oſtia ꝛ icēdat altare meū gratuito ˡNō ē m̄ volūtas ī vob̄ dic̄ dn̄s exercituū ᵐꝛ munꝰ nō

ſuſcipiā de manu vr̄a.ⁿAb ortu ei ſol̄ vſꝫ ad occaſuꝫ ᵒmagnū ē nom̄ meū ī gētib; ᵖꝛ ī oī loco ſacrificat̄ ꝛ offer tur noī meo oblatō mūda ᑫq2 magnū ē nomē meū ī gē tib; dicit dn̄s exercituū ʳet vos polluiſtis illḋ ˢī eo ꝙ di citis ᵗmēſa dn̄i ꝯtaminata ē ꝛ qḋ ſupponit̄ ꝯtēptibile ē ᵛcū igne q̄ illḋ deuorat ˣꝛ di xiſtis ʸecce de labore ᶻEt ex ſufflaſtis illḋ dic̄ dn̄s exerci tuū.ᵃEt intuliſtis de rapīs claudū ꝛ lāguidū ꝛ intuliſtis munꝰ ᵇNūq̄d ſuſcipiā illḋ de māu vr̄a dic̄ dn̄s exerci tuū.ᶜMaledictꝰ doloſꝰ q̄ hꝫ ī grege ſuo maſculū ᵈꝛ votū faciens ᵉīmolat debile dn̄o ᶠQuia rex magnus ego di cit dn̄s exercituuꝫ ᵍꝛ nomē meum horrible in gentib;

q Magnū ē nomē meū in gentib; ꝛc̄.lo quit̄ ꝓpha de futuro ꝑ modū ꝑſītis ꝓpter certitudinē ꝓphetie.

r Et vos polluiſtis illḋ.ꝯſīr ꝓpha arguit ꝑlātes.q2 illi q̄ debe bant offerre oblatio nes mundas ꝛ electas offerebāt de peiorib; vt videbit̄.ī ꝛ iō hic arguit̄ tūc cum dr̄.Et vos polluiſtis illud ſcꝫ nomē meū quātū in vobis eſt.

s In eo ꝙ dicitis.ſicut ꝛ ſacerdotes.

t Menſa dn̄i ꝯtami nata ē.i.nō pōt ibi fieri licite oblatio de mīo ribus bonis.

v Cum igne q̄ de uorat illud.i.cū igne qui ſeruat̄ ſemꝑ in al tari holocauſtoꝝ ad cremandū adipes ſa crificioꝝ qui poterat fieri ex quibuſcūq̄ lignis.ꝛ eodem mō arguebāt de ſacri ficijs ibi offerendis. x Et dixiſtis.vos mēdacit̄ ex

g Et ſi offeratis clau dū ꝛ lan.ſ.aīal indebitū ſup altare holocauſtoꝝ.

h Nōne malū ē.q.d.ſic.q2 h̄ ē ꝓhibitū in lege.

i Offer illud duci tuo ꝛc̄.q.d.ſi offeres principi terreō q̄ ē eius ꝛ pulius nō placeret ſibi nec ꝓꝑ h̄ exaudiret ꝓ ces tuas ꝛ m̄ltominꝰ debēt talia dō offerri iō dicē eos ad pniām.d.Et nūc deprecami vultū dei ꝛc̄. k Quis in vobis claudat oſtia ꝛc̄.q.d.nullus de vobis īpēdet mihi iſta officia gratis.q2 oſtiarij tēpli ꝛ illi q̄ nutriebāt ignem ī altari hēbant inde magnū emolumentū. l Nō ē mihi.hic ꝯſīr ꝯcludit̄ ſacrificiū deo gratū excludēdo ꝑdi ctū offerēdi modū cū dr̄.Nō ē mihi vo.in vobis.i.bñplacitū ꝓpter malū vr̄m. m Et munꝰ non ſuſci.de ma. vr̄a.q2 ſacrificia veteris legis nō erāt accepta niſi ex bo nitate offerētis.iō dr̄ Gen.iiij.Reſpexit dn̄s ad Abel et ad munera eiꝰ.i.ad bonitatē abel principaliter.ꝛ ad mu nera eiꝰ ꝯſīr. n Ab ortu eñi ſolis vſꝫ ad occaſū.i.ꝑ orbē vniuerſum. o Magnū eſt nomē meū in gētib; qḋ exponit ra.ſa.dupl̄r.Uno mō.q2 licet gētiles adora rent idola vt deos.tñ dicebāt deū celi ꝛ terre excellētio rem illis dijs.ſꝫ ab hac expoſitiōe diſcordat qḋ ſubdit̄.

p Et in omni loco ſa.ꝛ of.noī meo obla.mūda.q2 ſi gē tiles cū deo celi idola colētes deo facerēt oblationē.illa nō eēt imūda corā deo.q2 ab idolatris eſſet oblata.ꝛ iō cū h̄ ponit aliā expoſitionē dicēs ꝙ iſte paſſus intelligi tur de iudeis īter gētiles ꝑ orbē diſpſis deū adorātibus deuote.q̄ꝛ oro dr̄ hic mūda oblatio ꝛ ꝑ eos nomē domi ꝑdicat̄ magnū in terris gētiliū.ſꝫ illud nō vr̄ vm̄.nō eñi eſt viſile ꝙ illi q̄ erāt diſpſi inter gētiles idolatras tem

y Ecce de labore.i.cum magno labore potuimꝰ excuſando. mus talia ſacrificia offerre ꝓpter paupertatem noſtram.

z Et exſufflaſtis illud.i.bonū qḋ debebat offerri reduxi ſtis quaſi ad nihilum.

a Et intuliſtis de rapinis claudum ꝛ languidū ꝛc̄.ita ꝙ erat ibi duplex pctīm.vnū ꝯ ꝓximū.ſ.rapina.ꝛ aliud cōtra deū ſcꝫ offerēdo lege ꝓhibitū.iō ſequitur.

b Non ſuſcipiam illud.acceptando.ꝛ ꝙ iſta intelligā tur de ꝑplātib; offerentib; oſtēdit̄ ꝑ h̄ qḋ ſubditur.

c Maledictus doloſus qui habet in grege ſuo maſcu lum.i.aīal bonū ꝛ aptum ad ſacrificandū deo.

d Et votum faciēs.de ſacrificio deo offerendo.

e Immolat debile.i.animal languidum vel alias īne ptum ad offerendum.

f Quia rex magnus ego.ſ.ſuꝑ oēm creaturam.

g Et nomen meū horribile.id eſt timendum.

In capitulo primo Malachie vbi dicitur in poſtilla Et dilexi Jacob ꝛc̄. Additio.

p Et dilectionem Jacob videtur intelligi potius in h̄ loco ipa electio iacob ſeu ꝑdeſtinatio que fuit ab eterno.ſīr ꝑ odium eſau intelligitur eius reprobatio eterna ſeu ab eterno.ꝛ h̄ videt̄ ex vbis apl̄i ad Roñ.ix.dicentis.Cū eñi nondū nati fuiſſent aut ali quid boni aut mali egiſſent ꝛc̄.ꝛ ſic dilectio iacob ꝛ odi um eſau in hoc loco non vident̄ dicenda ſigna electiōis et reprobationis prout in poſtilla.Sed potius per ea

intelligūtur ipa electio ꝛ reprobatio In eo.ca.vbi dr
in poſtilla. Quis in vobis claudat oſtia. Additio.
Littera hebraica ſic hꝫ in h loco. Quis i vobis q̄
l claudat oſtia ꝛ nō incēdatis altare meū gratis ſeu
fruſtra. nō em̄ ē mihi volūtas in vobis ꝛc. ꝙ qꝛ ex
demeritꝭ eoꝝ munera
ſua ꝛ ſacrificia ſi erāt
deo grata. iō deꝰ qua
ſi appetebat ꝙ aliqͥs
clauderꝫ oſtia tēpli ſic
ꝙ nullꝰ intraret ad i
cendendū altare. ſ. cū
ſacrificijs ꝛ h ē qd di
cit lr̃a. Quis in vobiſ
q̄ claudat oſtia. i. vti
nā eſſet in vobis qui
clauderet oſtia tēpli.
Et nō incēdatꝭ altare
meū. ſ. ſic clauſo tem
plo nō incendit ſ. al
tare meū aliqͥd. Gra
tis. i. fruſtra. Nō aūt
q̄re deꝰ volebat ꝙ clau
derent oſtia tēpli ſub
ditur cū dicit. Nō eſt
mihi volūtas i vobiſ
ꝛ munꝰ nō accipiā de
manu vr̃a. q. d. nō ſꝫ
accepti offerētes nec
oblata. Replica.
In principio
i malachie vbi
dr. Jacob di

ᵃEt nūc ad vos .II.
e mādatū h o ſacer
dotes. Si nolueritꝭ
audireᵇ ꝛ ſi nolueritꝭ pone
re ſꝫ cor vt detꝭ gl'iaꝫ nomī
meo ait dn̄s exercituū ᶜmit
tā i vos egeſtatēᵈ ꝛ maledi
cā bn̄dictiōibꝰ vr̃is. ꝛ male
dicā illꝭ qm̄ n̄ poſuiſtꝭ ſꝫ cor
ᶠEcce ego pijciam vob bra
chiūᵍ ꝛ diſpgā ſꝫ vultū vr̃ꝫ
ſtercꝰ ſolēnitatū vr̃aꝝᵇ ꝛ aſ
ſumet vos ſecū ⁱEt ſcietisᵏ
qꝛ miſi ad voſ ˡmādatū iſtd
ᵐ vt eſſꝫ pactū meū cū leui
dic̄ dn̄s exercituūⁿ Pactū
meūᵒ fuit cū eo vite ꝛ paciſ
ᵖꝛ dedi ei tiorē ꝛ timuit me
ꝛ a facie noīſ mei pauebat

leti ꝛc. poſtil. exponit vt aſſumptū a deo ad ꝓbādū igra
titudinē filioꝝ iſrl. Aſſumptū aūt illd exponit p modu ꝫ
effectꝰ manifeſti ſcꝫ qꝛ iacob obtinuit bn̄dictionē pēnam
ꝛ hereditatis pmiſſionē q̄ erant annera primogeniture.
eſau abiecto. ꝙ ſine dei dilectiōe ex pte vna ꝛ odio ex p
te altera fieri nō potuit. q̄ ſunt effectꝰ dilectiōis dei ma
nifeſti. Burg. aūt vult ꝙ dilectio ꝛ odiū debeāt hic acci
pi p pdeſtinatiōe ꝛ reprobatiōe. nō p eoꝝ effectibꝰ vt po
ſtil. Ad ꝓbandū ſuū ꝓpoſitū burg. adducit apl'm ad Ro.
ix. Ibi dico ꝙ apl's adducit h dictū nō q̄ ad effectū. ſꝫ ad
mirās de cā. oſidēs p pceſſū ꝙ illiꝰ nō ſit cā q̄rēda. Sic i
ꝓpoſito ſi ꝓpha in pſona dei volēs ꝑplo oſidere ꝙ eū dili
geret. oſideret p talia occulta ſapīe dei q̄lia ſunt pdeſtina
tio ꝛ reprobatio. ꝓbaſſet ꝑplo dubiū ꝛ ignotū p ignotius
ſicut ſi hodie ingratis ꝛ de dilectiōe dei dubitātibꝰ dile
ctio dei p viā pdeſtinatiōis pſuaderi deberet plus dubi
tarent de antecedente q̄ꝫ ꝯſequente. Capi. II.
E nūc ad vos. Hic ꝯſr arguit ꝓpha ſacerdotes ꝛ
e ꝑplm de pctis ꝯ primū. licet cū h aliqͥd ponat de
pctis ꝯ deū. ꝛ diuidit in duas ptes. qꝛ primo ar
guit ſacerdotes. ſcd̄o ꝑpl'ares ibi. Nunqͥd. Circa primū
ponit monitio cū dr. a Et nūc ad vos mādatū hoc
o ſacerdotes. q. d. debetis diligēter attēdere. b Et ſi
nolueritis. puniā vos. iō ſequit. c Mittā in vos ege
ſtatē. quā ſupra modū timebāt. qꝛ auari ꝛ cupidi erant.
d Et maledicā bn̄dictiōibꝰ vr̃is. i. illis. q̄ ꝯſueuiſtis bn̄
dicere. ſ. vineis ꝛ bladis ꝛ hmōi. ita ꝙ erit penuria. Ita
exponit ra. ſa. ꝛ ſubdit cā. e Qm̄ nō poſu. ſup coꝛ. ſcꝫ
exercere debitū officiū vr̃m debito mō colēdo deū ꝛ ꝑplꝫ
inſtruēdo. f Ecce ego pijciā a vobis brachiū. auferē
do a vobis ꝟtutē ꝛ ſuſtētationē. g Et diſpgā ſup vul
tum vr̃m ſtercꝰ ꝛc. i. ex celebratiōibꝰ hmōi nō reportabitꝭ
honorē ſꝫ ꝯfuſionē. h Et aſſumet vos ſecū. i. ſtercus.

ita ꝙ eritis ꝯtemptibiles. ſicut ꝛ ipm. i Et ſcietis p
experientiā mee punitiōis. k Quia miſi ad vos. ſacer
dotes ꝛ leuitas l Mādatū illd. de cultu dei ꝛ doctri
na populi. m Vt eſſet pactū meū cū leui. i. cū tribu
leui. q̄ fuit ad h electa a deo. Nū. e. tij. c. n Pactū meū
id eſt lex.

ᵍLex veritatꝭ fuit i ore eiꝰʳ ꝛ i
iq̄tas n̄ ē iuēta i labijs eiꝰˢ
In pace ꝛ i eq̄tate ābl'auit
mecūᵗ ꝛ ml'tos auītit ab ini
q̄tate. Labia ei ſacerdotis
cuſtodiūt ſciāꝫ ꝛ legē req̄rēt
ex ore eiꝰᵛ qꝛ āgl's dn̄i exerci
tuū ēˣ Vos aūt ʸreceſſiſtis d
viaᶻ ꝛ ſcādalizaſtꝭ plimos i
legeᵃ Irritū feciſtis pactū
leui ᵇdic̄ dn̄s exercituum.
Propt qd ꝛ ego dedi vos
ꝯtēptibiles ꝛ hūiles oībus
ꝑplis ſic n̄ ſuaſtis vias me
asᶜ ꝛ accepiſtis faciē i legeᵉ
ᵈNunquid nō pater vnus
omnium noſtrum. ᵉNun
q̄d non deus vnus creauit
nos ᶠQuare ergo deſpicit

o Fuit cū eo vite et
pacis. Fuit em̄ pmiſſū
a deo ꝙ ꝑpl's in pace
viueret ſi legē ſerua
ret. ꝛ ſic fuit ādipletū
q̄diu h ſeruauit. vtꝫ
ex decurſu ve. teſta.
p Et dedi ei tiorē ſ.
ſcꝫ moyſi ꝛ aaron. et
pluribꝰ ab eis deſcen
dentibꝰ q̄ deū timue
q Lex veritatis ſunt.
tis fuit in ore eiꝰ. ad
docendū ꝑplm.
r Et iniq̄tas nō eſt
inuenta in labijs eiꝰ.
ꝙ em̄ aaron fecit vi
tulū ꝯflatilē fuit ex ti
more mortis. vt dcm̄
fuit plenꝰ. Exo. xxxij.
Nec ipi. nec alij leui
te crediderūt ꝙ in vi
tulo eſſet aliqͥd numi
nis qd ptꝫ ex h ꝙ to
ta tribꝰ leui adiunxit
ſe moyſi ad interficiē
dū illos q̄ peccauerāt
in idolatria vituli. Exo. xxxij. s In pace ꝛ eq̄tate am
bulauit mecū. iuſte viuēdo ꝛ me deuote colēdo. t Et
multos auertit ab iniq̄tate. ꝑplm docēdo h enim ptinet
ad officiū leuiticū. ꝛ potiſſime ſacerdotū. iō ſubditur. La
bia ei ſacerdotis ꝛc. ſubdit cā. v Qꝛ anglus dn̄i exer
cituū eſt. habet em̄ officiū angelicū ſcꝫ colere deū ꝛ diri
gere ꝑplm ſicut angeli in miſteriū miſſi ꝓpter ſaluteꝫ ele
ctoꝝ ſemp vident faciē patris qui ē in celis. Matt. xviij.
x Vos autem ſacerdotes ꝛ leuite huiꝰ tpis.
y Receſſiſtis de via quam tenuerunt moyſes ꝛ aaron
ꝛ alij iuſti.
z Et ſcādaliſaſtis plurimos in lege. i. fuiſtis eis occa
ſio delinquendi. Eſt em̄ ſcandalū impactō pedis ad ali
quid qd facit incedentē ruere. malicia aūt ſacerdotum ꝛ
doctoꝝ facit errare ꝑplm. vn̄ dicit ſaluatoꝛ Ceci ſunt ꝛ du
ces cecoꝝ. ſi autem cecus ceco ducatum preſtet. ambo ī
foueam cadunt. Propter qd dicit Aug. in paſtorali. Cū
paſtoꝛ p abrupta graditur. conſequens eſt vt grex ad pre
cipitium ſequatur.
a Irritum feciſtis pactum leui. de officio ſacerdotij.
b Propter qd et ego dedi vos ꝯtēptibiles. i. abiectos.
c Et accepiſtis facieꝫ in lege. iuſtificantes impiū pro
munere. ſacerdotes enim iudicabant populum maxime
poſt reditum de babylone.
d Nunqͥd. Poſtq̄ꝫ rephēdit ſacerdotes ꝛ leuitas d ma
lo regimine populi. hic ꝯſr arguit ceteros de ꝯtemptu
primi. ꝛ primo in generali cum dicitur.
d Nūquid nō pater vnus ꝛc. q. d. ſic. ſcꝫ adaꝫ vt dicūt
aliqui vel abraam ſm alios. ꝛ eſt ꝟbum ꝓphete.
e Nunqͥd nō deus vnus creauit nos. q. d. qꝛ oēs aīe
humane creātur a deo immediate.
f Quare ergo deſpicit vnuſquiſq; nr̃m frēm ſuū ꝓpter
paupertatem ſuam. q. d. non habemus cauſam.

vnuſqſq3 vẽm frēz ſuū vio
lās pactū pr̄m nroꝝ. Traſ
greſſus ē iuda ꝛ abomiatō
facta ē i iſrl' ꝛ i ierlm̄ q2 cōta
miauit iudas ſcificatiōez
dn̄i quā dilexit ꝛ hūit filiā
dei alieni. Diſpdet dn̄ſ vi
rū q̄ fecerit h̄ mgr̄m ꝛ di
ſcipulū de tabnaclo iacob
ꝛ offerētē mun' dn̄o exer
cituū ꝛ h̄ rurſū feciſtis. O
periebat lachrimis altare
dn̄i fletu ꝛ mugitu, ita vt
nō reſpiciā vltra ad ſacrifi
ciū, nec accipiā placabile

q̄d de manu vr̄a ꝛ dixiſtis
Quā ob cām. q2 dn̄s teſti
ficat' ē int̄ te ꝛ vxorē pub
tatis tue quā tu deſpexi
ſti. Et hec pticepe tua et
vxor federis tui. Nōne vn'
fecit ꝛ reſiduū ſpūs ei' eſt
Et q̄d vn' q̄rit niſi ſemen
dei. Cuſtodite ḡ ſpm̄ vr̄z
ꝛ vxorē adoleſcētie tue no
li deſpicer. Cū odio habu
eris dimitte. dic dn̄s ds iſrl'
Opiet āt iniq̄tas veſtimētū e'
dic dn̄s exercituū. cuſtodi
te ſpm̄ vr̄z ꝛ nolite dſpicer.

a Violās pactū pr̄m nroꝝ. i. legē datā pr̄ibꝰ nr̄is. q̄ ꝑce
pit ꝑmū diligere. ꝛ ideo i ipſa diligit ꝯiugē vxorē q̄ dz
eſſe vna caro cū viro ſuo. b Tranſgreſſus ē iudas
ꝛc. ꝛ illa tranſgreſſio ſpecificat cū ſubdit. c Quia cōta
minauit iudas ſancti. dn̄i. i. ſacra. d Quā dilexit. ſ.

e Et habuit (dn̄s.
ſcz iudas. i. illi de re
f Filiam (gno iude.
dei alieni. reuertētes
cū de babylone ꝯtē
pſerūt vxores ſuas iu
deas q̄ ex frequēti ptu
ꝛ labore itineris erāt
deturpate. ꝛ duxerūt
vxores alienigenas.
vt3. i. Eſdre. ix. c. ꝛ pri
mas tenebāt i domi
bus ſuis q̄ſi ancillas
mulieres vo docent
pueros ſuos ꝑprios
mores. ꝛ ſic alienige
ne vxores docebāt fi
lios a iudeis genitos
idolatrar' q̄ð erat pe
ſſimū. iō ſequit. Diſp
det dn̄s virū q̄ fecerit
g Mgr̄m ꝛ di (hoc.
ſcipulū. i. magnū ꝛ
pruum. h Et offeren. mu. i. de tribu ſacerdotali q2
in illa tribu inuēti ſunt viri q̄ accepant vxores alienige
nas. i. Eſdre. x. ca. i Et h̄ rurſum feciſtis. Opiebatis
lacrimis ꝛc. credētes expiare h̄ pctm̄ abſq3 emiſſiōe alie
nigenaꝝ. q̄ð tn̄ ē fiēdū. iō ſubdit. Jta vt nō reſpiciam ꝛc.
k Et dixiſtis. Quā ob cām. nō dimittis illud delictū
p ſolū ſacrificiū. Ad q̄ð r̄ndet cū dr̄. l Quia dn̄s teſti
ficat' ē inter te ꝛ vxorē. de mutua cohabitatōne ꝛ dile
ctione ꝛ licēs p adā ꝑphetice Gen. ij. vt ibidē fuit decla
ratū. Q2obrē relinquet hō prēm ſuū ꝛ mr̄em. ꝛ adhere
bit vxori ſue. ꝛ erūt duo in carne vna. m Quā tu de
ſpexiſti. tenēdo eā vt ancillā. n Et hec pticeps tua.
id ſocia nō ancilla. o Et vxor federis tui. p ꝯſenſum
aī oꝝ q̄ facit mr̄ioniū. p Nōne vn' fecit. q. d. ſic. quia
vn' de' fecit adā ꝛ euā. q Et reſiduū ſpūs ei' ē. ad h̄
eñ fecit de' mulierē de coſta viri. vt ſicut vna caro ſūt
ita ſint vnus ſpūs ꝛ vna aīa. p veram dilectionem.
r Et q̄d vn' qrit. niſi ſemē dei. q. d. ad h̄ eſt vnitio ſeu
ꝯiūctio mr̄imonij vt inde pcreet ſemē ad cultū dei. ideo
s Cuſto. ḡ ſpm̄ ve. i. bonā volūtatē ad vxorem (ſubdit.
t Cū odio habueris dimitte. dando ei libellū repudij
vt poſſit alteri nubere. ꝛ nō ſic ancilla a te violēter tene
ri. h̄ eñ eſt min' malū q̄3 affligere vxorē ſine cā. libellus
eñ repudij nō fuit ꝯceſſus vt p ſe eſſet licit' ſ3 ad mai'
malū euitandū. vt diffuſe declaraui. Deute. xxiij.
v Opiet aūt iniq̄tas veſti. ei'. i. veſtimētū viri. ſicei ſo
nat lr̄a hebraica q̄ nō pōt referri niſi ad maſculū ꝛ nō ad
feminā ſm̄ modū loquēdi hebraicū. ꝛ ē ſenſus. Operiet
ꝛc. q. d. p dei vindictā ſic apparebit iniq̄tas viri deſpiciē
tis vxorē mō p̄dicto. ſicut apparet illud q̄ð ponit ſuper

Jn ca. ij. vbi dr̄ in poſtilla. Et ma (veſtimentū eius.
ledicā benedictionibꝰ veſtris. Additio.
Ecq̄ð dr̄ hic. Et maledicā bn̄dictiōibꝰ vr̄is. ſm̄
b mgr̄m in. iiij. diſt. xxv. quidā referūt ad hereticos
q̄ ſunt ab eccleſia p̄ciſi. ꝛ ad excōicatos quoꝝ bn̄
dictiones fuūt maledictiōes his q̄ eoꝝ ſequūtur errores
Aliā etiā expoſitionē ponit quā credo eſſe Greg. ꝛ eſt ta
lis ſcz q̄ q̄ a malis ſacerdotibꝰ bn̄dicit a deo erit maledi

eius. q2 bn̄dicit inique agentibꝰ ꝛ adulant peccantibus
Jn eodē ca. vbi dr̄ in. dummō diuites ſint. hec ille.
Poſtil. Nonne vnus fecit. Additio.
b Ecq̄ð dr̄ hic. Nonne vnus fecit ꝛc. aliter expo
nitur ſm̄ quoſdā hebreoꝝ expoſitores ꝛ magis ꝯ
ſonū lr̄e vt vr̄. Ad q̄ð
ſciendū q̄ abraā hn̄s
in vxorē liberā ſaram
de genere ſuo. accepit
tn̄ aliā vxorē alienige
nam. ſ. agar ancillam
egyptiacā. Gen. xvi. c.
ex q̄ volebant ſe excu
ſare a pctō illi q̄ alie
nigenas vxores acce
perāt habentes alias
ꝑprias. ꝛ hoc ē q̄ð dr̄.
Nonne vnus fecit. ſ.
abraam q̄ erat vn' pr̄
oīm iſrlitarū. Et reſi
duū ſpūs eius p hoc
q̄ð dicit reſiduū. itel
ligitur ſupabūdans.
eo q̄ reſiduū cuiuſcū
q3 rei ſupabūdat ſup
ipam rem. q. d. nō ſu
mus inculpādi ꝑpter
vxores alienigenas.
eo q̄ abraam hoc fecit vt dictum eſt. ꝛ tamen ſpūs eius. ſ.
ꝑphetie ꝛ ſanctitatis ſupabundās fuit. ꝛ ſic geſta ei' ſūt
trahenda ad ꝯſñiam. Ad q̄ð reſpondet p ꝑphetam. Et
quid vnus querit niſi ſemen dei. q. d. ille vnus hoc fecit
non ex libidine carnali. ſed q2 ſara erat ſterilis ipamet p
curante hoc fecit abraam cauſa plis habende. vt in cap.
Gen. ſupradicto. Et quia non fecit hoc abraam ſolū ad
inſtantiam ſare. vt dictū eſt. ſed etiam nutu ſeu inſpira
tione diuina. iō dicit. Et quod vnus querit niſi ſemē dei
hoc eſt dicere. illud q̄ð querebat abraam nō eſt intelligē
dū ſemē ſeu plem ſimpliciter. ſed ſemen dei. q2 a deo in
ſpiratus hoc faciebat. ꝛ ſic oñdit q̄ non erant excuſati p
exemplū abrae. ꝛ iō hortat eos. Cuſtodite ḡ ſpm̄ veſtrū. ꝛ
vxorem adoleſcētie tue noli deſpicere. q2 abraam non fe
cit hoc deſpiciēdo vxorem. ſed ſoꝛtius p̄dictis. ꝛ ſequitur.
Cū odio habueris dimitte. p libellū repudij qui erat ſim
pliciter licitus tempe vete. teſta. vt declaratū fuit in ad
ditione. Deute. xxiiij. Replica.
In ca. ij. vbi dr̄. Nonne vnus fecit. c. Burg. aſſu
i mit contra poſtillatorez ꝛ gloſam quā aliquan
do non ſcit nimis ponderare q̄ ille paſſus de
beat exponi de abraam contra excuſatiōem friuolā po
puli in littera poſitam. vt ſit vbum populi contra deū
arguentis. Nonne ſcz abraam habuit alienigenam vxo
rem ſine rephenſione. q. diceret. quare rephenditur in
nobis. Sed in lr̄a ꝛ eius ꝯceſſu eſt vbum ꝑphete in per
ſona dei arguentis populum. ꝛ ita dicit glo. Unde poſ
ſet hic burg. multipliciter culpari. ſed non eſt pn̄tis ꝑpo
ſiti niſi oñdere eum male contra poſtillatorem moueri.
Sed circa illum paſſum eiuſdem capituli. Si odio ha
bueris vxorem dimitte. Burg. de materia illa ſe remittit
ad viceſimūquartū capitulū Deute. ꝛ ibi vide correcto
rium ſatis latū dirigi ad ca. xix. Matthei.

Capitulum. III.
Ecce ego mitto. Hic incipit caplm̄ iij. (sic) —

ſecūdo ipſa denūciatio ſubditur ibi. Ecce ego mittā. Cir
ca primū ſciendū φ tp̄'s iudeoꝝ ſaltē p magna pte videſ
alias gētes ī h̄ mūdo pſperari. vt chaldeos ꝛ pſas ꝛ medos
q̄ erāt idolatre ꝛ ſe frequenter deprimi ꝛ captiuari. dice-
bat φ deꝰ diligebat malos. ꝛ de ſeruitoribꝫ ſuis nō cura
bat. vel φ de iſtis īfe-
rioribꝫ pudētiā non
hēbat. ex q̄ ſeruiente
ſibi negligebant ꝛ aliſ
ſic exaltabantur. ꝛ ſic
deo īponebant ma-
liciā malos diligēdo
vel ignorantiā meri-
ta ꝛ demerita homi-
nū nō vidēdo. ꝛ vtrū
qꝫ eſt erroneū ꝛ odio
dioſum. iō dr̄.

a Laborare feciſtis
dn̄m in ſermo. vr̄is.
blaſphematorijs. Et
loquiſ ſcriptura d̄ do
q̄ſi de hoīe afflicto de
malo qd̄ audit.

b In eo φ diciſ: er
ronee. Oīs q̄ fac ma-
lū ꝛc. Ex dict̄: pꝫ ſnīa

c Aut certe vbi eſt
deꝰ iudicij. i. dquidi-
cans īter bonos ꝛ ma

d Ecce ego. h̄ (los.
pn̄ꝰ denūciaſ xp̄i ad-
uentus in q̄ fit bono
rū ꝛ maloꝝ diſcretio
q: in p̄io aduētu xp̄i
factū eſt iudicium di
ſcretiōis. vocādo ali-
q̄s ad grām ceteris dimiſſis iuſto dei iudicio licꝫ nobis
occulto. ſꝫ in ſcd̄o aduētu fiet iudiciū diſcuſſiōis malos
puniēdo ꝛ bonos p̄miādo. ſic ḡ pcediſ q: p̄io vterqꝫ ad
uētus denūciaſ. ꝛ ſcd̄o p̄dicꝰ error euacuaſ ibi. Inualu
erūt. p̄ia in duas. q: p̄io poniſ dicta denūciatio. ſcd̄o
ſpl'i monitio ibi. Ego eni. p̄ia adhuc in duas. q: p̄io de
nūciaſ vterqꝫ aduētus. ſcd̄o vtriuſqꝫ effectus ibi. Ipſe eī
Circa primū p̄io denūciaſ primus aduētus xp̄i. cū dr̄
in pſona xp̄i. d Ecce ego mitto angelū meū. i. iohem
baptiſtā q̄ magis duxit in terris vitā angelicā q̄ʒ huma
nam. φ eni hec ſcriptura dicaſ de ipſo ad lrām. pꝫ mat.
xi. vbi dicit ſaluator de iohe. Hic eſt de q̄ ſcriptū eſt. Ec
ce ego mitto ꝛc. e Et prepabit viā. q: p̄dicatio ꝛ ba-
ptiſmus iohis fuerūt quedā p̄parōes ad baptiſmū ꝛ p̄
dicationē xp̄i. f Et ſtatim veniet ad templū ſuum.
q: ibi xp̄s oblatꝰ fuit ꝛ ibi pluries p̄dicauit ꝛ miracl'a fec̄
g Dn̄ator quē vos q̄ritis. i. xp̄s cuiꝰ aduentū deſidera
bant p̄res antiq̄. h Et angl'us teſti. q: xp̄s fuit nun-
cius noui teſti. vt p̄dixerat Ie. xxxi. ſcd̄o denūciaſ ad
uentus xp̄i ſcd̄s cū dr̄. i Ecce venit. i. veniet certitu-
dinaliter ad iudiciū. k Et q̄s poterit cogitare diē ad-
uētus eius. q. d. nullus. vn̄ dr̄ Matt. xxiiij. De die illa et
hora nemo ſcit ꝛc. l Et q̄s ſtabit. i. poterit ſtare.
m Ad videndū eū. q: ſicut primꝰ aduētus fuit in hūi
litate ꝛ māſuetudine. ita ſcd̄s erit in p̄tāte ꝛ terrore.
n Ipſe eni. Hic pn̄r poniſ effectus vtriuſqꝫ aduētꝰ. t̄n
in q̄dā generali. ꝛ p̄io primi. ſcd̄o ſcd̄i ibi. Et accedam.
effectus aūt primi fuit vocatio aliq̄ꝝ ad fidē q̄s in primi
tiua eccl'ia pbauit q̄ſi aurū in fornace p tribulatiōes in
iudea. vꝫ in act. aploꝝ in pluribꝫ locis. ꝛ poſtea p tyran

III.

a Laborare feciſtis dn̄m ī ſmōibus vr̄is ꝛ dixiſtis In q̄ eum fecimꝰ laborareᵇ In eo φ dicit̄: oīs q̄ fecit malū bonꝰ ē in ɔſpcū dn̄i. ꝛ tales ei placēt. ᶜaut certe vbi ē d̄s iudicijᵈ Ecce ego mittā angl'm meūᵉ ꝛ p̄parabit viā an̄ faciē meā. ᶠEt ſtatim vēiet ad tēplū ſuūᵍ dn̄ator quē vos q̄rit̄:ʰ ꝛ angl's teſti quē vos vult̄. ⁱEcce venit dic̄ dn̄s exercituūᵏ ꝛ q̄s poterit cogitare diē aduētꝰ eꝰ ˡꝛ q̄s ſtabit ᵐad vidēdū eūⁿ Ipſe eni q̄ſi ignis ɔflans° ꝛ q̄ſi herba fullonū. Et ſedebit ɔflās ꝛ emūdans argētūᵖ ꝛ purgabit filios leui ᵠꝛ colabit eos q̄ſi auꝝ ꝛ q̄ſi argētūʳ ꝛ erūt dn̄o offerentes ſacrificia ī iuſticia. ˢEt placebit dn̄o ſacrificiū iuda ꝛ hir'lmᵗ ſicut dies ſecli ꝛ ſic anni antiq̄ᵛ Et accedā ad vos in iudicio. ˣꝛ ero teſtis velox ʸmaleficꝭ ꝛ adulteris ꝛ piuris ꝛ q̄ calūniantur mercedē mercēnarij. et humiliāt viduas ꝛ pupillos. ꝛ opprimūt pegrinum nec timuerūt me dic̄ dn̄s exercituūᶻ Ego eni dn̄s ᵃꝛ n̄ mutorᵇ ꝛ vos filij iacob nō eſtis ɔſumpti. ᶜA diebꝫ eī patrū vr̄oꝝ receſſiſtis a legitimis meis. ꝛ nō cuſtodiſtisᵈ Reuertimini ad meᵉ ꝛ reuertar ad vos dic̄ dn̄s exercituūᶠ ꝛ dixiſtisᵍ In q̄ reuertemur.ʰ Si affiget hō deū. q: vos ɔfigitis me. et dixiſtis. In q̄ ɔfigimus te

nos in omnibꝫ ptibꝫ orbis. ꝛ hoc eſt qd̄ dicitur.
n Ipſe eni q̄ſi ignis conflās. ad pbationē electoꝝ.
o Et q̄ſi herba fullonū. q̄ vtūtur fullones ad purificān
das veſtes ꝛ eas nitidas fiendas. p Et purgabit fi
lios leui. i. aplos q̄ʒ aliq̄ fuerūt de tribu leui. ꝛ oēs fue-
rūt noue legis epi.
q Et colabit eos. ad
pfectā mūdiciā dedu
r Et erunt (cendo.
offerētes ſacrificia. i.
eucharitiā. p varia le
gis ſacrificia figura-
tū fuit pfectū p plura
impfecta.
s Et placebit dn̄o
ꝛc̄ q: iſtud ſacrificiū
eſt deo acceptiſſimū.

t Sicut dies ſeculi
ꝛ ſicut anni antiq̄ vn̄
in canone miſſe diciſ
Sicuti accepta habe
re dignatꝰ es mune-
ra pueri tui iuſti abel
ꝛ ſacrificiū p̄riarche
noſtri abrahe. ꝛ qd̄ ti
bi obtulit ſummꝰ ſa-
cerdos tuus melchi-
ſedech. Sciendū t̄n φ
iſtud ſicut non deſi-
gnat eq̄litatē ſꝫ corre-
ſpōdentiā rei figura-
te ad figuram. ſic eni
res figurata excellit fi
gurā. ſic ſacrificiū no
ue legis qd̄ eſt eucha
riſtia excellit oīa ve-
teris legis ſacrificia. v Et accedam. Hic poniſ effe-
ctus aduētus ſcd̄i cū dr̄. Et accedā ad vos in iudicio. q̄a
xp̄us veniet in iudiciū in forma humana t̄n glorioſa.
x Et ero teſtis velox. q: illd̄ iudiciū breui tp̄e expedieſ.
y Maleficis ꝛ adulteris. i. quibuſcūqꝫ peccatoribꝫ. q̄a
vtute xp̄i nota fient omnibꝫ eoꝝ peccata ꝛ ſententia iudi
cis iuſta. iſta tamē peccata ſpecialiter exprimūtur q̄ cru
delitatē importāt. ſicut ꝛ Matt. xxv. vbi pceſſus illꝰ iu-
dicij ponitur a ſaluatore.
z Ego enim dominus. Hic conſequenter poſt effectum
extremi iudicij ponitur monitio populi. que tunc nō ha-
bebit locum ſed ante. dicit igitur. Ego enim dominꝰ ad
quem ſpectat omnium generale iudicium.

a Et non mutor in me ipſo. licet ſit mutatio in effectibꝫ
meis ſcd̄m varietatem meritoꝝ ꝛ demeritoꝝ hoīm.
b Et vos filij iacob nō eſtis conſumpti. licet hoc me-
ruiſſent mala vr̄a t̄n ſaluaui aliq̄s ex mea miſericordia.
c A diebꝫ eni patrū vr̄oꝝ receſſiſtis. q: cito pꝰ dationē
legis ī mōte ſynai peccauerūt ī adoratōe vituli. Exo. xxxij
d Reuertimini ad me. per veram penitentiam.
e Et reuertar ad vos. per clementiam.
f Et dixiſtis. vos male excuſando.
g In quo reuertamur. q. d. non declinauimus a deo.
cuius contrarium oſtenditur cum ſubditur.
h Si affiget hō deū. q: vos ɔfigit̄ me. In hebreo hr̄. ſi
violētabit hō deū. q: vos violētatiſ me. loq̄tur eni ſcriptu
ra de deo ſicut de hoīe cuiꝰ bona p violētiā capiūtur. de
cime vero ipſius dei ſunt p ſuſtentatiōe miniſtroꝝ ſuoꝝ
que retinebantur iniuſte a iudeis laicis. ideo ſubditur

[a]In decimis[b] ⁊ ĩ primitijs [c]et in penuria vos maledicti eſtis ⁊ me vos ↄfigitis gens tota.[d] Inferte oẽs decimã ĩ horreũ meũ. ⁊ ſit cibus ĩ domo mea[e] ⁊ pbate me ſr̃ h̃ dic̃ dñs[f] ſi nõ apuero vob̃ cataractas celi[g] ⁊ effudero vob̃ bñdictionẽ vſq3 ad abũdãtiã[h] Et increpabo p vob̃ deuorãtẽ ⁊ nõ corrũpet fructũ t̃re vr̃e, nec erit ſterilis vinea ĩ agro dicit dñs exercituũ.[i] Et beatos vos dicẽt oẽs gẽtes. Erit3 ei vos t̃ra deſiderabil' dic̃ dñs exercituũ[k] Inualuerũt ſr̃ me v̾ba vr̃a dic̃ dñs. Et dixiſtis, q̃d locuti ſum' ↄ te. Dixiſtis.[m] van' ẽ q̃ ſuit deo[n] ⁊ qd̃ emolumẽtũ q2 cuſtodiuim' p̃cepta ei'[o] ⁊ q2 ãbulauim' triſtes corã dño exercituũ.[p] Ergo nũc[q] btõs dicimus arrogãtes.[r] Siquidem edificati ſ̃t facientes ĩpietates[s] ⁊ tentauerũt deũ[t] ⁊ ſalui facti ſ̃t[v] Tũc locuti ſ̃t timẽtes deũ[x] vnuſq̃ſq3 cũ pxio ſuo[y] Et attẽdit dñs ⁊ audiuit[z] ⁊ ſcript' ẽ liber mõumẽti corã eo timẽtib3 dñz ⁊ cogitãtib3 nomẽ ei' ⁊ erũt m̃ ait dñs exercituũ[a] ĩ die q̃ ego facio[b] ĩ peculiũ[c] ⁊ parcã eis[d] ſic̃ parcit vir filio ſuo ſuienti ſibi[e] Et ↄuertimini[f] ⁊ videbitis q̃d ſit int̃ iuſtũ ⁊ impiũ ⁊ int̃ ſuiẽtẽ deo ⁊ non ſeruientem ei. .IIII.

[a]Ecce eĩ dies veni-
e et[b] ſucceſa q̃ſi caminus[c] ⁊ erũt oẽs ſupbi[d] ⁊ oẽs faciẽtes ĩpietatẽ ſtipula.[e] Et inflãmabit eos dies veniẽs dic̃ dñs exercituum[f] q̃ nõ derelinq̃t eis radicẽ ⁊ germẽ.[g] Et orieẽ vob̃ timẽtib3 nom̃ meũ[h] ſol iuſticie[i] ⁊ ſanitas ĩ pennis eius[k] Et egrediemini[l] ⁊ ſalietis ſicut vitulus de armento.

a In decimis.q̃ debebant̃ leuitis. b Et in primitijs q debebant̃ ſacerdotib3. ⁊ ad hac ſniam reducit̃ trãſlatio nr̃a. hõ eni dicto mõ violẽtat' ſm cõem modũ loquendi dr̃ vſq3 ad cor ↄficus. c Et in penu. vos maledicti eſtis.i. in penã eni dicti pcti de' inmittebat ſterilitatem terrenaſcẽtiũ. ideo ſubditur.

d Inferte oẽm decimã in horreũ.i. leui[tis]. e Et pbate ſ[cilicet] tarũ. me.i. effectũ bonitatis mee ſi de decimis fecitis qd̃ debet3. ido f Si nõ ape[ruero] ſubdit. ruero vobis cataractas celi. dãdo vobis pluuias, ⁊ rores ad fecũdationẽ terre cõuenientes. g Et effude[ro] ſ[cilicet] uẽtes. ro vobis bñdictionez id eſt bonoꝝ tpaliũ multiplicationem. h Et increpabo p vobis deuorãtẽ.i. faciã q̃ vetus vrẽs. locuſte ⁊ hmõi. nõ deuorabũt ſeu peiorabunt terrenaſcẽtiã. i Et btõs vos dicẽt oẽs gẽtes. q̃ ſunt ĩ circuitu vr̃o ex bonoꝝ vr̃oꝝ multiplicatiõe. iſta tñ pmiſſio ẽ ſub cõditiõe.i. ſi fecerint bñ. qd̃ q2 nõ fecerunt pmiſſio nõ fuit impleta. k Inualuerũt ſ[cilicet] ta. Hic error ſupra poſitus remouet̃. ⁊ diuiditur in duas ptes. q̃a p̃io dict' error reperitur vt aliq̃d addat̃ ⁊ ſcdõ euacuat̃ ibi. Tũc locuti ſũt timentes. Circa primũ dr̃ in pſona dei. l Inualuerũt ſup me v̾ba vr̃a.i. ↄ me ſũt multiplicata. ⁊ q̃ ſunt illa ſubditur. m Uanus ẽ q̃ ſeruit deo. q2 ad h̃ nõ ſequit̃ aliqua ei' retributio. q2 ſicut dictũ ẽ ſupius negabãt deũ habere puidentiã de actib3 hũanis vt iuſticiã. ⁊ ad vtrũq3 ſequit̃ defectus bone retributiõis. iõ ſubdit̃ in pſona taliũ. n Et qd̃ emo. q2 cuſto. p̃cepta eius. q. d. nullũ o Et q2 ambulauim' triſtes.i. ieiunijs afflicti. vñ ĩ hebreo ht̃. Et q2 ãbulauim' denigrati. nõ vlteri' ↄcludebãt p Ergo nũc.i. in p̃ſẽti vita. q Beatos dicim' arrogãtes.i. eleuatos in põpa ⁊ potẽtia. q2 bñ eſt eis ĩ hac vita. nec expectat̃ alia. r Siquidẽ edificati ſunt. in domib3 ⁊ poſſeſſionib3. s Et tentauerũt deũ. ipm puocando ⁊ ↄtemnẽdo. t Et ſalui facti ſunt. ex q̃ ↄcludit̃ q̃ nõ habeat de malis eoꝝ noticiã. vel ſi h3 q̃ de talibus nõ fecit iuſticiam. v Tũc locuti ſunt. Hic ↄſ̃r dict' error tollit̃. ⁊ primo ſuccincte. ſcdõ magis diffuſe. ca. vlt. Circa primũ dr̃. v Tũc locuti ſunt timẽtes deũ qui ↄſiderent̃ diuinã puidẽtiaz ⁊ eius iuſticiã ad oĩa ſe extendere. x Unuſquiſq3 cũ proximo ſuo. de p̃miatione bonoꝝ ⁊ punitiõe maloꝝ in ſeculo futuro. ⁊ ſubditur. y Et attẽdit dñs ⁊c. Hic accipit̃ ⁊ p id eſt ſic eni loq̃bãtur adinuicẽ. Attẽdit dñs ſ3 bona ⁊ mala q̃ fiunt in p̃ſenti vita. z Et ſcriptus ẽ liber.i. iſta ſunt in diuina ſcientia indelibilr. z Et erũt mihi ait dñs. qui non a In die qua ego faciã.i. in die iudicij. (põt mentiri. b In peculiũ.i. in ppl'm amicabilẽ ⁊ familiarem. c Et pcã eis.a penis eternis. d Sicut parcit vir filio ſuo.q̃ caſtigat eũ ne incurrat maius malum.

e Et ↄuertimini ſcil3 ad me vos q̃ eſtis in ſupradicto errore. f Et videbitis quid ſit inter iuſtũ ⁊ ipiũ3 q2 l3 iuſtus in p̃ſẽti caſtiget̃. tñ p h̃ ↄſeruat̃ in bonis grẽ ⁊ poſtea in bona glĩe deducet̃.

In ca. q̃rto vbi dr̃ in poſtil. Iſta tñ peccata ſpecialiter exprimũtur. Additio.
Ratio q̃re exprimũtur iſta
r pctã.ſ. maleficiũ ⁊ adulteriũ ⁊ piuriũ. ſm glo. q2 cõmuniter iſta pctã fiũt occulte. ſ3 a deo pferuntur in mediũ, ne diu lateãt. ⁊ iõ p̃miſit. et ero teſtis. q. d. ⁊ de ſimilib3 pctis nõ inueniant̃ vt plurimũ teſtes. tñ ego ero teſtis. Adiũgit etiã p̃dictis peccatis iſta q̃ ſequũtur.ſ. q̃ nõ reddũt mercedẽ mercenarijs. ⁊ viduas ⁊ pupillos opprimũt ⁊ pegrinũ. ne pua putent̃. q̃ piurio ⁊ adulterio cõparantur. vt in glo.

Capitulum. IIII.

Ecce eni. Hic p̃dict' error remouet̃ magis expli-
e cite ex p̃miatione bonoꝝ ⁊ punitione maloꝝ. et p̃io ponit̃ maloꝝ punitio. ſcdõ bonoꝝ retributio ibi. Et orie. Circa primũ dr̃. a Ecce eni dies veniet.ſ. iudicij. b Succeſa q̃ſi caminus. q2 illã diẽ p̃cedz ignis ↄflagratiõis ad purgationẽ elemẽtoꝝ, ⁊ eã ſeqtur ignis gehẽne ad punitionẽ reprobotoꝝ. ideo ſubditur. c Et erunt oẽs ſupbi. peccãtes ↄ deũ. d Et oẽs faciẽtes ipietatẽ. p pctã ↄ primũ. e Stipula. incẽdio gehenne deputata. f Que nõ derelinquet eis radicẽ q2 poſt finalẽ ſniam nõ erit tp̃s nec locus reuertendi ad grãm. g Et oriet̃. Hic ↄſ̃r ponit̃ bonoꝝ retributio. cũ dr̃. Et oriet̃ vobis timẽtib3 nomẽ meũ. timore filiali. q2 h3 caritatẽ annexam. h Sol iuſticie.i. xp̃us q̃ tũc apparebit electis retributor ⁊ ſaluator iuſtus. i Et ſanitas in pẽnis eius.ſ. oriet̃. q2 p ipm electi glĩaz aĩe ⁊ corpis ↄſequent̃. k Egrediemini. ad conſiderationem pene reproboꝝ quam euaſeritis. l Et ſalietis ſicut vitulus de armento. q2 talis viſio erit eis exultationis occaſio. tum pter eius euaſionem.

tum ꝓpter diuine iuſticie impletõem. ſm ꝙ dicit pſ. lvij. Letabit iuſtus cum viderit vindictã ⁊c.

m Et calcabitis impios cũ fuerint cinis. i. afflicti pena ignis gehẽnal. q2 corpa dãnatoꝝ nõ incinerabunt. ſ3 ſp viuẽt ⁊ ſp cruciẽt. n In die q̃ ego fa. i. in die iudicij.

o Memẽtote. Hic ꝯñr ponit gñalis monitio: ⁊ maxie iudeoꝝ quoꝝ plẽs ꝯuertent ante iudiciũ. iõ dicit Memẽtote leg moyſi ſerui mei. in qua fit mentio de aduentu xpi. ſm ꝙ dicit ſaluator Joh. v. Si crederetis moyſi: crederetis forte et mihi.

p Quã mandaui ei in oreb. Exo. xx.

q Precepta. ſ. decalogi que ſeruanda ſunt tpe noui teſtamenti.

r Et iudicia. i. illa q̃ ꝯtinent iſtũ modũ viuendi ad proximũ. q̃ ſimilr ſuant in noua lege. lic3 nõ eodẽ mõ q̃tũ ad omia. q2 p̄cepta iudicialia q̃ ſuant in noua lege obligant vt de nouo inſtituta. de ceremonialib9 vo nõ fit hic mẽtio. q2 illa ſunt totalr excluſa in noua lege. ita ꝙ nõ pñt obſuari licite: eo ꝙ erãt reſpcu noui teſti figure et iõ ceſſauerũt adueniẽte veritate. s Ecce ego mittã vobis helyã ꝓphã. qui ad h̃ reſuat in vita cũ Enoch: vt p̄dicent ꝯ pſidiã antichriſti. ideo ſubdit. t Anteq̃ vẽiat dies dñi. i. dies iudicij. quã diẽ p̄cedet pſecutio antichriſti.

v Et ꝯuertet cor p̃rm ad filios. reducẽdo illos q̃ tũc erũt increduli ad fidẽ xpi: in quẽ crediderũt p̃rẽs antiq̃. ⁊ ſic illi p̃rẽs diligẽt filios ⁊ ecõuerſo in caritate xpi.

x Ne forte veniã. In hebreo ñ eſt forte: q2 aduẽtus dei ad iudiciũ cert9 ẽ. Põt etiã dici ſm trãſlationẽ nr̃am: ꝙ nõ ponit hic forte ꝓpt incertitudinẽ aduent9: ſed ꝓpter incertitudinẽ determiati tpis. Vñ xp̃s dicit Actuũ. i. c. Non eſt veſtꝝ noſſe tpa vl momẽta ⁊c.

y Et percutiã terrã. i. hitantes in terra generaliter.

z Anathemate. i. ſempiſna ſepatõe ab ea. q2 null9 hõ hitabit terrã vltra. ſed aliq̃. ſ. electi adherebũt deo ſempiterna fruitõe: quã nobis ꝯcedat q̃ cũ p̃re ⁊ ſpũ ſctõ viuit ⁊ regnat deus in ſecula ſeculorũ amen.

[m] et calcabitis impios cũ fuerint cinis ſb planta pedũ vrõꝝ [n] in die q̃ ego facio dicit dñs exercituũ. [o] Memẽtote leg moyſi ſui mei [p] quã mãdaui ei in oreb ad omnẽ iſrael [q] precepta [r] ⁊ iudicia [s] Ecce ego mittã vobis helyam ꝓphã [t] anteq̃ veniat dies dñi magnus et horribilis. [v] Et ꝯuertet cor patꝝ ad filios: et cor filiorũ ad p̃rẽs eoꝝ [x] ne forte veniã [y] ⁊ pcutiã terrã [z] anathemate.

Explicit Malachias propheta.

In caplõ. iiij. vbi dr̃ in poſtilla. Precepta. ſ. decalogi
Additio.

Ubi nos habem9 in hoc loco p̄cepta ⁊ iudicia: in hebreo habet ceremonia ⁊ iudicia. vñ ex h̃ loco eſtimãt hebrei habere ꝯtra nos validũ argumentũ ad ꝓbandũ ꝙ ceremonialia nõ debẽt ceſſare tpe meſſie: vt hr̃ cõiter in expoſitiõib9 eoꝝ: ſed bñ aſpiciẽti verã ⁊ ꝓpriã lr̃e ſignificatõe3 ex hac auc̃te nõ hñt intentũ: ſed forte ex ea pt oppoſitũ ꝓbari. Ad qđ ſciẽdũ ꝙ aliud eſt dicẽ Memẽtote legis moyſi. ⁊ aliud ẽ dicẽ: Seruate legẽ moyſi ⁊c. Nã ad ſuandũ legẽ req̃rit facere ea q̃ in lege p̄cipiunt: ⁊ vitare ea q̃ in lege ꝓhibent. ad memoriã vo leg habendã h̃ nõ req̃rit. ſ3 ſufficit hr̃e memoriã de lege in mẽte ad ei9 ſpũale3 intelligentiã p̄cipiẽdã. Unde in h̃ loco ꝓpha ad ſpũalẽ leg intelligentiã inuitat ſm glo. interlinearẽ. nõ aũt exhortat ad obſuantiã legis. ⁊ ſic ex iſta auc̃te hr̃ ꝙ ceremonialia ⁊ iudicialia legis moſaice: de q̃b9 hic tm̃ fit mentio: ſunt hñda in memoria mõ p̄dicto. nõ aũt ſeruãda qđ eſt ꝯ eos. ſi eñi ꝓpheta intẽderet exhortari ꝓplm ad legẽ moſaycã perpetuo obſuandã vtiq3 dixiſſet. Seruate ſeu cuſtodite legẽ moyſi. ⁊ h̃ ñ dixit. ſed memẽtote leg. ad innuẽdum qđ ſupra dc̃m ẽ. Et notandũ ꝙ hanc drñtiã inter cuſtodire p̄ceptũ: ⁊ memoriã habere de p̄cepto ſeu de lege: ponit ra. Moy. gerundeñ. in expõne ſup pentatheucũ ſup illđ verbũ Exo. xx. Memẽto vt diẽ ſabbati ſctĩfices. Et illđ ṽbũ Deut. v. Obſerua diẽ ſabbati: dicendo ꝙ primũ verbum importat preceptum affirmatiuũ ſolu3 de memoria ſabbati habenda. ⁊ ſcđm ṽbum importat p̄ceptu3 de cuſtodiẽdis omib9 q̃ cuſtodienda ſunt in ſabbato.

In eo. cap. vbi dr̃ in poſtil. Et ꝯuertet cor patꝝ ad filios.
Additio

h Oe qđ dicit de helya. Et conuertet cor patꝝ ad filios: ⁊ cor filioꝝ ad p̃rẽs eorũ. Uidet ꝓprie exponendũ de ſcõ Johãne baptã: qui p̄ceſſit xp̃m in ſpũ ⁊ virtute Helye. Luc. i. c. Iſte eñi ꝯuertit cor patꝝ ad filios inq̃ntum digito demõſtrauit filijs chriſtũ. in quẽ cor patꝝ fide ⁊ deſiderio tendebat ſed h̃ in ſinglari vago: nõ aũt in ſinglari demõſtrato. ſimiliter cõuertit cor filioꝝ ad p̃rẽs eoꝝ. inq̃ntũ xp̃s quez filijs digito demõſtrauit eſt ille in quẽ patꝝ fides ⁊ deſideriũ tendebat ſaltem in ſingulari vago. et ſequitur. Ne forte veniam ⁊ pcutiam terrã anathemate. q. d. Si ſine p̄curſore p̄cedente veniſſem. deficiente demõſtrante me deficeret fides mea. ⁊ ſic terra eſſet pcutiẽda anathemate ⁊c.

Replica.

i In cap. iiij. vbi dicit. Et conuertet cor patru3 ad filios. Poſtillator exponit de helya. quia hoc faciet precurrendo ſm aduentũ chriſti. Burgenſis autẽ exponit de ſancto Johãne baptiſta. ſ3 illa expoſitio eſt myſtica: ſicut Johãnes fuit myſticus Helyas: quia venit in ſpiritu ⁊ virtute helye. Expoſitio etiam Burgenſ ſi litteralis eſſe debeat occurrũt incõuenientia. Primum quia in lr̃a dicitur de die p̄uentẽda magna ⁊ horribili. Johannes aũt non p̄uenit diem horribilem ſed deſiderabilem. Item dicit de non cõuerſis p helyam comminatorie. Ne forte veniã ⁊ pcutiã terrã anathemate. Johannes autẽ non p̄cucurrit talẽ p̄curſorẽ. quia chriſtus non venit poſt Johannẽ iudicare ſed iudicari. nec venit vt iudicet terram vel pcutiat. ſed vt ſaluet mundus per ipm̃. Huius ſalutis participes nos faciat chriſtus ipſe Jeſus in ſecula ſeculoꝝ benedictus Amen.

Poſtilla fratris Nicolai de lyra cum additionibus pauli epĩ Burgenſ: ac replicis mgr̃i Mathie dorinck eiuſdem ordinis ſup Malachiam ꝓphã finit.

ppp